

Hvalbingur stjóri á donsku krabbameinsskrásetingini

— sum var tann fyrsta av slíkum slag í heiminum og í dag
— kanska tann mest vælvirkandi

Orð og mynd: Jan

«Føroyingar eru alla staðni». Soleiðis verður so mangan tikið til. Og okkum nýtist ikki at fara burtur í fjarskotin lond fyri at finna føroyingar á sjáldsomum plássum ella í sjáldsomum stovrum — álitisstovrum.

Skrivstovustjórnin í donsku krabbameinsskrásetingini «Cancerregisteret» er føroyingur. Ella rættari — hann er hvalbingur. Hann eitur Hjalgrim Jensen og flutti úr Føroyum í 1945. Foreldrin vóru Jenis Jensen, vanligi nevndur Jenis hjá Drikku og Magdalena. Tey eru farin.

Í Føroyum

Hjalgrim Jensen hevur júst vitjað í Føroyum saman við leiðaranum á donsku krabbameinsskrásetingini, Ole Møller-Jensen, yvirlækna.

Teir vóru her fyrri góðari viku síðani og høvdu fund við Mogens Egholm og Sonnu Dahl, yvirlæknar og nevndarlímur í Føroya Felag móti Krabbameini.

Í samband við hesa vitjanina varð sett á stovn ein sjálvstøðug føroysk krabbameinsskráseting.

Tíðindablaðið Sosialurin hittir tey fyra. Umframt at tosa við teir triggjar yvir-

læknar (tann samrøðan kemur í Sosialin í næstu viku) tosaðu vit við Hjalgrim Jensen.

Av landinum í 1945

Hjalgrim greiðir frá, at hann fór til Danmarkar longu í 1945.

— Eg fór til Danmarkar at fáa eina útbúgving á Handilsskúlanum. Tað var ikki so nógv at fara aftur til Føroya til, so eg varð verandi í Danmark.

Fyrst arbeiddi Hjalgrim á einum soyakökuvirki — í meira enn 12 ár. Seinni á einum konservvirki.

Í 1965 fekk hann so arbeiði á «Cancerregisteret» og hevur verið har síðani.

40 fólk í arbeiði

Í dag røkir hann starvið sum skrivstovustjóri har. Hetta er einki litið arbeiðspláss heldur. Tað arbeiða umleið 40 fólk á hesum stovninum, ið hevur eitt ársbudget uppá 10 mill. kr.

— Við tíðini er arbeiði mitt vorðið rættiliga umfevandi. Nú er tað so mest sjálv fyrisitingin eg taki mæ av sigur Hjalgrim víðari.

Hann skal stila fyrri, at øll starvsfólkini hava ta útgærd og tað tilfar tey hava fyrri neyðuni, og hann skal syrgja fyrri, at peningur er tókur til tey ymsu arbeiðini.

Tann danska krabbameinsskrásetingin er eingin tilvildarlígr stovnur sæð við altjóða eygum.

Hetta er tann fyrsti tjóðskaparligi stovnurin av slíkum slag í heiminum. Í dag verður hann eisini mettur at vera millum teir fremstu.

Byrjaði í 1943

Tað var danski yvirlæknin, Johannes Clementsen, ið (longu í 1943) — legði grundarlagið til stovnin, tá hann arbeiddi á Finsen. Í byrjanini hevði Cancerregisteret innivist á Finsen. Seinni varð so flutt í egin holi.

Johannes Clementsen fór frá sum leiðari av stovninum í 1978 — hann var tá 70 ára gamal.

Hjalgrim Jensen røkti so starvið sum fyribils leiðari av stovninum í háltannað ár. Tá kom so Ole Møller-Jensen heim úr Fraklandi og varð settur sum leiðari av skrásetingini.

Høgt í metum

Vit spurdu Hjalgrim hvussu tað ber til, at júst danska krabbameinsskrásetingin hevur so gott orð á sær!

Til tað sigur hann, at hesin stovnur fyrri tað fyrsta hevur nógv royndir at byggja á.

Aftur hesum kemur, at júst tann danski stov-

urin hevur havt eina serstöðu, tí danska samfelagið er so vælvirkandi. Her verður hugsað um, at tað er skjótt og lætt at fáa upplýsingar um persónar og teirra familju á fólka-yvirlitinum.

Eisini hevur stovnurin atgongd til kirkjubækur og til deyðsattestir.

— Hjalgrim sigur annars, at teir fáa fleiri arbeiðsuppgávur frá útlandinum, tí danski stovnurin verður mettur sera álítandi. Hann letur nevniliga ongur upplýsingar frá sær til tilvildarlígr fólk o.l.

— Tit hava tað so gott!

Vit spurdu eisini Hjalgrim, um hann ikki hevur hug at koma heimaftur til Føroya at búseta seg.

— Higar til hevur tað ikki verið meiningin at koma heimaftur med alla. Men nú tær seinastu tvær ferðirnar eg havi verið í Føroyum, hevur mær dámt so væl, at eg eri farin at ivast eitt sindur.

— Tit hava tað so gott. Livikorini eru betri í mun til fyrr.

— Høgt í metum í Danmark?

— Jú, so avgjørt, men eg haldi tit í Føroyum hava tað so gott so gott.

— Kemur tú heimaftur at búgva, skal tú so aftur til Hvalbjar?

— Eg havi einaferð havt ta meining, at kom eg

Leygardagur 15. oktober 1983

Hjalgrim Jensen, skrivstovustjóri á «Cancerregisteret», sum er sera høgt í metum um allan heim fyrri sitt serisia og dygdargóða skrásetingararbeiði av krabbameini

aftur til Føroya, so skuldi eg búgva í Hvalba. Men í Hvalba vóru so fáir møguleikar, so eg gjørdi av at vera verandi í Danmark.

— Tað verður kanska ikki so leingi, so kemur tú heim at taka tær av føroysku krabbameinsskrásetingini?

— Eg haldi eg eri ov gamal til júst tað.

Flaggið!

— Hvat dæmar tær ætlanina at seta á stovn føroyska krabbameinsskráseting?

— Tað dæmar mær væl. Hetta fær meg at minnast aftur á ein túr í Íslandi herfyri.

Tá vit komu til Reykjavíkar á ein fund hjá norðurlendsku krabbameinsskrásetingunum, vóru tey ymsu floggigni vundin á stong — eisini tað føroyska.

Eg fekk at vita frá íslendingunum, sum fyrri-

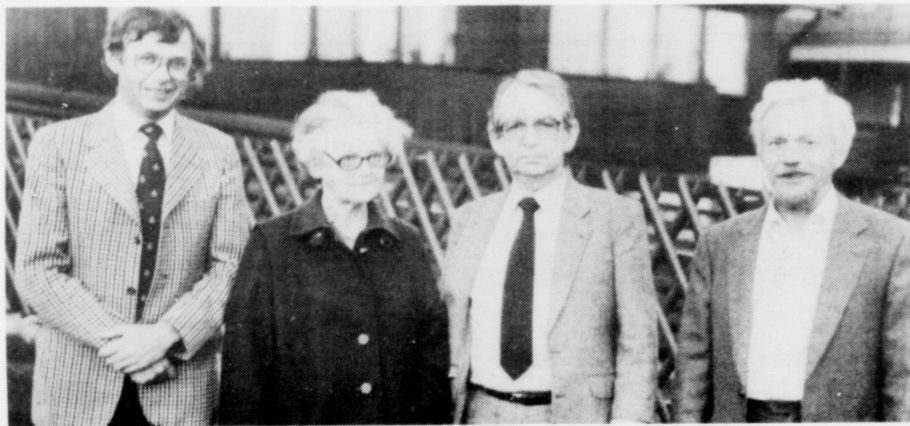
reika fundin, at hetta var gjørt til æru fyrri meg. Men onkur annar helt, at tað mátti vera tí eg kanska umboðaði eina føroyska skrásetingarstovu.

Tá mátti eg siga teimum, at tað gjørdi eg ikki. Tí eingin slík var til. Men eg segði teimum so eisini, at tað varð arbeitt við ætlanum um eina slíka.

Og nú eri eg so her í Føroyum í júst tí sambandinum.

Annars hevur Hjalgrim leingi havt samband við bæði Sannu Dahl og Mogens Egholm.

Hann fekk tíðliga stílað so fyrri, at allir føroyingar, sum finga viðgerð í Danmark vóru fráboðaðir til danska «Cancerregisteret», sum síðani lat upplýsingarnar víðari til Føroya.

Ole Møller-Jensen, Sanna Dahl, Hjalgrim Jensen og Mogens Egholm á fundi í Havn herfyri